

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
MACIEJA SZPUNARA
od 12. srpnja 2018.¹

Predmet C-238/17

**UAB „Renerga”
protiv
AB „Energijos skirstymo operatorius”
AB „Lietuvos energijos gamyba”
uz sudjelovanje:
UAB „BALTPPOOL”,
Lietuvos Respublikos Vyriausybė,
Achema AB,
Achemos Grupė UAB**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Vilniaus miesto apylinkės teismas (Okružni sud u Vilnius, Litva))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Unutarnje tržište električne energije – Direktiva 2009/72/EZ – Članak 3. stavak 2. – Obveze pružanja javne usluge – Članak 3. stavak 6. – Financijska naknada – Članak 3. stavak 15. – Obveza države članice obavijestiti Komisiju o svim mjerama koje je usvojila radi ispunjenja obveza univerzalne usluge i javne usluge – Članak 36. točka (f) – Regulatorno tijelo”

1. Predmetni zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Vilniaus miesto apylinkės teismas (Okružni sud u Vilnius, Litva) proizlazi iz spora između proizvođača energije i dvaju kupaca povodom navodno zakašnjelog plaćanja naknade za pružanje javne usluge od strane potonjih prvonavedenom.

2. Predlažem Sudu da odgovori da su pitanja suda koji je uputio zahtjev nedopuštena zbog nepostojanja obveze pružanja javne usluge u skladu s Direktivom 2009/72/EZ². Ovaj predmet jednostavno nije obuhvaćen područjem primjene Direktive 2009/72.

¹ Izvorni jezik: engleski

² Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL 2009., L 211, str. 55.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 12., svezak 4., str. 29.)

Pravni okvir

Pravo Unije

3. Uvodne izjave 46. i 50. Direktive 2009/72 glase:

„(46) Poštovanje zahtjeva javne usluge temeljni je zahtjev ove Direktive i važno je da se u ovoj Direktivi specificiraju zajednički minimalni standardi koje poštuju sve države članice i koji uzimaju u obzir ciljeve zaštite potrošača, sigurnosti opskrbe, zaštite okoliša i istovjetnih razina tržišnog natjecanja u svim državama članicama. Važno je da se zahtjevi javne usluge mogu tumačiti na nacionalnoj osnovi, uzimajući u obzir nacionalne okolnosti i podložno poštovanju prava Zajednice.

[...]

(50) Zahtjevi javne usluge, uključujući u pogledu univerzalnih usluga, i zajednički minimalni standardi koji iz njih slijede trebaju se dalje jačati kako bi se osiguralo da svi potrošači, posebno oni ugroženi, mogu imati koristi od tržišnog natjecanja i poštenih cijena. Zahtjevi javne usluge trebali bi se definirati na državnoj razini, vodeći računa o nacionalnim okolnostima; međutim, države članice trebale bi poštovati pravo Zajednice. [...]

4. U skladu s člankom 3. stavcima 2., 6. i 15. Direktive 2009/72:

„2. U potpunosti uzimajući u obzir odgovarajuće odredbe Ugovora, a posebno njegov članak 86., države članice mogu poduzećima koja djeluju u sektoru električne energije, u općem ekonomskom interesu, nametnuti obveze javne usluge koje se mogu odnositi na sigurnost, uključujući sigurnost opskrbe, redovitost, kvalitetu i cijenu isporuka te zaštitu okoliša, uključujući energetske učinkovitost, energiju iz obnovljivih izvora i zaštitu klime. Takve obveze moraju biti jasno definirane, transparentne, nediskriminacijske i provjerljive te moraju elektroenergetskim poduzećima Zajednice jamčiti jednakost pristupa nacionalnim kupcima. U vezi sa sigurnošću opskrbe, energetske učinkovitošću/upravljanjem potrošnjom te za ispunjenje ciljeva u vezi s okolišem i energijom iz obnovljivih izvora, kako je navedeno u ovom stavku, države članice mogu uvesti provedbu dugoročnog planiranja, vodeći računa o mogućnosti da treće strane zatraže pristup sustavu.

[...]

6. U slučajevima u kojima je predviđena financijska naknada, drugi oblici naknada i ekskluzivna prava koja država članica dodjeljuje za ispunjenje obveza predviđenih u stavcima 2. i 3., to se čini na nediskriminacijski i transparentan način.

[...]

15. Države članice po provedbi ove Direktive obavješćuju Komisiju o svim mjerama koje su usvojile radi ispunjenja obveza univerzalne usluge i javne usluge, uključujući zaštitu potrošača i zaštitu okoliša, te njihov mogući učinak na nacionalnu i međunarodnu konkurenciju, bez obzira na to zahtijevaju li takve mjere odstupanje od ove Direktive. Nakon toga svake dvije godine obavješćuju Komisiju o svim promjenama takvih mjera, bez obzira na to zahtijevaju li one odstupanje od ove Direktive.”

5. U skladu s člankom 36. točkom (f) Direktive 2009/72:

„Pri izvršavanju regulatornih zadataka navedenih u ovoj Direktivi regulatorno tijelo poduzima sve razumne mjere za ostvarivanje sljedećih ciljeva u okviru svojih dužnosti i ovlasti kako je utvrđeno člankom 37., uz blisko savjetovanje, prema potrebi, s drugim relevantnim nacionalnim tijelima, uključujući tijela za tržišno natjecanje, i ne dovodeći u pitanje njihove nadležnosti:

[...]

osiguravanje dodjeljivanja odgovarajućih poticaja operatorima sustava i korisnicima sustava, kako kratkoročno tako i dugoročno, radi povećanja učinkovitosti rada sustava i poticanja integracije tržišta”.

Litavsko pravo

6. Direktiva 2009/72 prenesena je u litavsko pravo Energetikos įstatymasom (Zakon o energetici), Elektros energetikos įstatymasom (Zakon o električnoj energiji) i Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymasom (Zakon o energiji iz obnovljivih izvora).

7. Na temelju odredbi Zakona o električnoj energiji, litavska vlada usvojila je 18. srpnja 2012. Vyriausybės nutarimas Nr. 916 Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo (Vladina rezolucija br. 916 o odobrenju postupka pružanja javnih usluga u sektoru električne energije). U skladu s točkom 3. te rezolucije, „naknadom za pružanje javne usluge” upravlja se u skladu s Vyriausybės nutarimas Nr. 1157 Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo (Vladina rezolucija br. 1157 od 19. rujna 2012. o odobrenju postupka upravljanja naknadama za javne usluge u sektoru električne energije).

8. Na temelju točke 18.1. Rezolucije br. 916³ naknada plaćena operatorima za javne usluge koje su navedene u toj rezoluciji može biti privremeno obustavljena u skladu s uvjetima utvrđenima u Rezoluciji br. 1157, ako pružatelj javne usluge ili osobe koje su s njim povezane ne plate cijeli ili dio naknade za pružanje javne usluge koja se duguje za stvarnu potrošnju električne energije⁴, u skladu s točkom 16. Rezolucije br. 1157.

9. Rezolucija br. 1157, s druge strane, definira „povezane osobe” (točka 3.5.).⁵ U njezinoj točki 26.1. propisano je da operator distribucijskog sustava, stjecateljsko poduzeće i administrator privremeno obustavljaju isplatu naknade pružateljima javne usluge ako ti pružatelji i/ili povezane osobe ne uplate naknadu za pružanje javne usluge za stvarnu potrošnju električne energije. Ista odredba određuje kada se plaćanje naknade za pružanje javne usluge može nastaviti. Točka 26.2. Rezolucije br. 1157 propisuje da, ako se pružatelj javne usluge povuče iz grupe povezanih osoba u kojoj najmanje jedna osoba nije, u cijelosti ili djelomično, uplatila naknadu za pružanje javne usluge za potrošenu električnu energiju, nepodmirena naknada za pružanje javne usluge isplaćuje mu se samo kada ranije povezane osobe uplate cjelokupnu naknadu za pružanje javne usluge koja se za potrošenu električnu energiju duguje do povlačenja te osobe iz grupe povezanih osoba.

3 Točka 18.1. umetnuta je u Rezoluciju br. 916 izmjenom provedenom Vladinom rezolucijom br. 76 od 25. siječnja 2016.

4 Zahtjev za prethodnu odluku ne sadržava nikakve dodatne pojedinosti o prirodni ili načinima plaćanja te naknade za pružanje javne usluge u odnosu na stvarnu potrošnju.

5 Izmijenjena Rezolucijom br. 77 od 27. siječnja 2016.

Činjenično stanje, postupak i prethodna pitanja

10. Tužitelj u glavnom postupku, UAB „Renerga” (u daljnjem tekstu: Renerga), upravlja s pet elektrana u kojima proizvodi električnu energiju iz obnovljivih izvora energije. To društvo unosi proizvedenu električnu energiju u električne mreže.

11. Društvo Renerga dio je Achemos Grupē UAB (u daljnjem tekstu: grupa Achema) zajedno s društvom Achema i drugim društvima.

12. Na temelju ugovora od 7. siječnja i 19. lipnja 2013. zaključenih između društva Renerga i tuženikâ (AB Energijos skirstymo operatorius i AB Lietuvos energijos gamyba), društvo Renerga obvezuje se prodavati tuženicima, koji se obvezuju kupovati je i plaćati, svu električnu energiju koju proizvede i koju isporučiti u mrežu. Na temelju tih ugovora cijena koju tuženici moraju platiti društvu Renerga za tu električnu energiju sastoji se od tržišne cijene električne energije i naknade za pružanje javne usluge koja odgovara razlici između (i) fiksne cijene koja se primjenjuje na električnu energiju koju je društvo Renerga proizvelo pod propisanim uvjetima i (ii) tržišne cijene.

13. Administrator naknade za pružanje javne usluge BALTPOOL obavijestio je tuženike priopćenjem br. 16-SD-108 od 25. veljače 2016. da je na temelju rezolucija br. 916 i 1157 u cijelosti privremeno obustavljena isplata naknade za pružanje javne usluge društvu Renerga dok društvo Achema ili druge s njim povezane osobe u cijelosti ne plate naknadu za pružanje javne usluge za stvarnu potrošnju električne energije. Prema BALTPOOL-u društvo Achema nije u potpunosti ispunilo svoju obvezu plaćanja naknade za pružanje javne usluge za stvarnu potrošnju električne energije. Budući da je temeljni kapital društva Achema i kontrolni udio u društvu Renerga držala grupa Achema, društva Achema i Renerga smatrala su se povezanim osobama.

14. Jedan od dvaju tuženika, AB Energijos skirstymo operatorius, obavijestio je 26. veljače 2016. društvu Renerga da je plaćanje dugovane naknade za pružanje javne usluge privremeno obustavljeno. Drugi tuženik, AB Lietuvos energijos gamyba, uputio je 8. ožujka 2016. slično priopćenje društvu Renerga, u kojem je naveo da je plaćanje dugovane naknade za pružanje javne usluge privremeno obustavljeno na neodređeno vrijeme i da će prodana električna energija biti plaćena samo po tržišnoj cijeni.

15. BALTPOOL je svojim priopćenjem br. 16-SD-135 od 10. ožujka 2016. potvrdio društvu Renerga da je plaćanje naknade za pružanje javne usluge privremeno obustavljeno te je pojasnio da je 31. siječnja 2016. račun bio poslan društvu Achema u ukupnom iznosu od 629 794,15 eura, koji je uključivao PDV, s datumom dospjeća 24. veljače 2016. Budući da 25. veljače 2016. društvo Achema nije platilo taj račun, plaćanje naknade za pružanje javne usluge društvu Achema i svim osobama za koje se smatralo da su s njime povezane moralo se privremeno obustaviti.

16. Budući da tuženici nisu ispunili svoju obvezu i platili društvu Renerga punu cijenu za električnu energiju koju su kupovali, osobito njezinu sastavnicu naknadu za pružanje javne usluge čije je plaćanje, kao dijela cijene električne energije, bilo predviđeno ugovorima, tuženici su prema društvu Renerga akumulirali dug u iznosu od 1 248 199,81 euro na ime neplaćenih naknada za pružanje javne usluge.

17. Taj dug isplaćen je društvu Renerga 21. travnja 2016., na dan na koji je BALTPOOL donio priopćenja br. 16-SD-188 i 16-SD-189, upućena tuženicima, koja se odnose na plaćanje privremeno obustavljene naknade za pružanje javne usluge.

18. Društvo Renerga podnijelo je 12. prosinca 2016. pred Vilniaus miesto apylinkės teismasom (Okružni sud u Vilniusu, Litva) tužbu kojom traži da se tuženicama naloži plaćanje 9172,84 i 572,82 eura odštete odnosno zateznih kamata za zakašnjelo plaćanje naknade za pružanje javne usluge na temelju ugovora o kupoprodaji električne energije zaključenih 7. siječnja i 19. lipnja 2013. Također, društvo Renerga zahtijeva da se obojici tuženika naloži plaćanje kamate po godišnjoj stopi od 8,05 %.

19. Budući da spor zahtijeva razjašnjenje različitih odredbi Direktive 2009/72, presudom od 11. travnja 2017., koju je Sud zaprimio 9. svibnja 2017., Vilniaus miesto apylinkės teismas (Okružni sud u Vilniusu) odlučio je prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Treba li cilj ‚osiguravanj[a] dodjeljivanja odgovarajućih poticaja operatorima sustava i korisnicima sustava, kako kratkoročno tako i dugoročno, radi povećanja učinkovitosti rada sustava i poticanja integracije tržišta‘, propisan u članku 36. točki (f) Direktive 2009/72/EZ, koji regulatorno tijelo mora ostvariti prilikom izvršavanja regulatornih zadataka koji su pobliže navedeni u Direktivi 2009/72, shvatiti i tumačiti na način da se njime zabranjuje nedodjeljivanje poticaja (neplaćanje naknade za PJU [naknade za pružanje javnih usluga]) ili njihovo ograničavanje?
2. Imajući u vidu da je člankom 3. stavkom 2. Direktive 2009/72 propisano da obveze pružanja javnih usluga moraju biti jasno definirane, transparentne, nediskriminirajuće i provjerljive te da je u članku 3. stavku 6. Direktive 2009/72 propisano da financijska naknada za osobe koje pružaju javne usluge mora biti utvrđena na nediskriminirajući i transparentan način, potrebno je pojasniti sljedeće:
  - 2.1. treba li odredbe članka 3. stavaka 2. i 6. Direktive 2009/72 tumačiti na način da se njima zabranjuje ograničavanje poticaja koji se dodjeljuju pružateljima javnih usluga ako pravilno ispunjavaju obveze koje su preuzeli, a koje su vezane uz pružanje javnih usluga?
  - 2.2. treba li obvezu propisanu nacionalnim pravom – da se privremeno obustavi plaćanje financijske naknade pružateljima javnih usluga neovisno o tome jesu li oni obavili svoje djelatnosti pružanja javne usluge i ispunili obveze koje su preuzeli, pri čemu je razlog za ograničavanje (privremenu obustavu) plaćanja naknade za pružanje javnih usluga vezan uz i ovisan o tome je li osoba povezana s pružateljem javnih usluga (isto poduzeće je vlasnik većinskog udjela te pravne osobe i vlasnik većinskog udjela pružatelja javnih usluga) obavila djelatnosti i ispunila obveze kod obračuna naknade za pružanje javne usluge na temelju vlastite potrošnje – smatrati diskriminatorom, nejasnom i takvom da u smislu odredbe članka 3. stavaka 2. i 6. Direktive 2009/72 ograničava pošteno tržišno natjecanje?
  - 2.3. treba li obvezu propisanu nacionalnim pravom – da se privremeno obustavi plaćanje financijske naknade pružateljima javnih usluga, iako su oni i dalje obvezni nastaviti u cijelosti ispunjavati svoje obveze pružanja javnih usluga i uz to vezane ugovorne obveze prema poduzećima koja kupuju električnu energiju – smatrati diskriminatorom, nejasnom i takvom da u smislu odredbe članka 3. stavaka 2. i 6. Direktive 2009/72 ograničava pošteno tržišno natjecanje?
3. Je li na temelju članka 3. stavka 15. Direktive 2009/72, kojim se zahtijeva da države članice svake dvije godine Komisiju obavijeste o svim promjenama mjera koje su usvojile radi ispunjenja obveza univerzalne usluge i javne usluge, država članica, koja je u nacionalnom zakonodavstvu o zakonskim mjerama propisala osnove, pravila i mehanizam ograničavanja naknade koju treba platiti pružateljima javnih usluga, dužna Europsku komisiju obavijestiti o takvom novom zakonodavstvu?

4. Povrjeđuje li država članica, time što je nacionalnim pravom propisala osnove, pravila i mehanizam ograničavanja naknade koju treba platiti pružateljima javnih usluga, ciljeve provedbe Direktive 2009/72 i opća načela prava Unije (pravna sigurnost, legitimna očekivanja, proporcionalnost, transparentnost i nediskriminacija)?”

20. Sud je 28. veljače 2018. sudu koji je uputio zahtjev uputio zahtjev za pojašnjenje na temelju članka 101. Poslovnika Suda, na koji je ovaj odgovorio 26. ožujka 2018.

21. Stranke u glavnom postupku, grupa Achema, BALTPOOL, litavska vlada i Europska komisija, podnijele su pisana očitovanja. Svi su, osim tuženika u glavnom postupku, sudjelovali na raspravi koja je održana 3. svibnja 2018.

Ocjena

Dopuštenost

Predmet

22. Svojim pitanjima sud koji je uputio zahtjev u biti pita isključuju li različite odredbe Direktive 2009/72 i opća načela prava Unije primjenu nacionalnih pravila kojima se predviđa mogućnost privremene obustave, u odnosu na proizvođače energije, plaćanja naknade za pružanje javne usluge, čiji je cilj promicanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije, dok osobe povezane s navedenim proizvođačima ne plate naknadu za javnu uslugu koju duguju za električnu energiju koju su stvarno potrošili.

23. Ovaj predmet proizlazi iz spora u kojem je ugovorima između proizvođača električne energije, društva Renerga, i dvaju društava Energijos skirstymo operatorius i Lietuvos energijos gamyba predviđeno da prvonavedeno društvo *proda* svu električnu energiju koju proizvodi (koja se proizvodi iz obnovljivih izvora energije) dvama drugonavedenim društvima. Dva društva kupca su s druge strane obvezna platiti kupljenu električnu energiju. Ono na što se ugovorima društvo Renerga ne obvezuje jest stvarno *proizvoditi* električnu energiju. Prema mojem mišljenju, iz pojašnjenja koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev proizlazi da su ti ugovori pravni odnosi koji su uređeni građanskim pravom.

24. Određujuća značajka ovog predmeta jest način na koji se izračunava cijena električne energije koju su kupila dva društva: tzv. naknada za pružanje javne usluge dodana je tržišnoj cijeni električne energije. Ta naknada za pružanje javne usluge, uključujući načine na koje se njome upravlja, posebno je predviđena rezolucijama br. 916 i 1157.

25. Postupak pred sudom koji je uputio zahtjev odnosi se na tužbu za naknadu štete zbog *zakašnjelog plaćanja* naknade za pružanje javne usluge. Dakle, ova pitanja odnose se samo na *pravila o načinima plaćanja takve naknade*, a ne na (početno) pravo pružatelja usluge na naknadu za pružanje javne usluge, a još manje na moguću klasifikaciju takve naknade kao nezakonite državne potpore.

26. Međutim, pitanja pretpostavljaju da je država članica (Republika Litva) nametnula društvu Renerga obveze pružanja javne usluge.

27. Smatram da to nije slučaj zbog čega su, prema mojem mišljenju, pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev nedopuštena. U ovome predmetu ne postoji akt države članice koji nameće obvezu pružanja javne usluge.

Članak 3. stavak 2. Direktive 2009/72

28. U skladu s člankom 3. stavkom 2. Direktive 2009/72, u potpunosti uzimajući u obzir Ugovor, a posebno članak 106. UFEU-a, države članice mogu poduzećima koja djeluju u sektoru električne energije, u općem gospodarskom interesu, nametnuti obveze javne usluge koje se mogu odnositi na sigurnost, uključujući sigurnost opskrbe, redovitost, kvalitetu i cijenu isporuka te zaštitu okoliša, uključujući energetska učinkovitost, energiju iz obnovljivih izvora i zaštitu klime. Članak 106. stavak 2. UFEU-a s druge strane propisuje da poduzeća kojima je „povjereno” obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa podliježu pravilima sadržanima u Ugovorima, a osobito pravilima o tržišnom natjecanju, i to u mjeri u kojoj primjena takvih pravila ne sprečava, *de iure* ili *defacto*, obavljanje posebnih zadaća koje su im povjerene.

29. Objema tim odredbama zajedničko je to da su *države članice* one koje nameću, u općem gospodarskom interesu, obveze javne usluge (članak 3. stavak 2. Direktive 2009/72) ili povjeravaju poduzećima obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa (članak 106. stavak 2. UFEU-a).

30. Nijedan litavski regulatorni akt naveden u pravnom okviru ovog mišljenja ne sadržava obvezu pružanja javne usluge nametnutu društvu Renerga.

31. Osobito, rezolucije br. 916 i 1157 ograničene su na reguliranje postupka pružanja javnih usluga i odobrenja postupka upravljanja naknadom za javne usluge u sektoru električne energije. Odredbama tih rezolucija ne nameću se obveze za proizvođače električne energije koji koriste obnovljive izvore energije. Nigdje nije propisano da društvo poput društva Renerga ima obvezu proizvoditi ili prenositi takvu električnu energiju.

32. Dakle, u predmetnom slučaju ne postoji akt države članice.

33. Ni ugovorima zaključenima između stranaka u glavnom postupku ne nameće se takva obveza.

34. Neovisno o pitanju može li, u načelu, privatnopravni *ugovor* sadržavati obvezu pružanja javne usluge koju je nametnula država članica, u ugovoru ne pronalazim *obvezu* pružanja javne usluge. Naime, ugovorima koji su zaključeni dobrovoljno, kako se čini bez intervencije tijela javne vlasti, predviđeno je samo da se društvo Renerga obvezuje prodavati tuženicima, koji se obvezuju kupovati je od njega, električnu energiju koju proizvede u svojim elektranama i isporuči u mrežu (koja je energija iz obnovljivih izvora). Čini se da je društvo Renerga jednostavno ostvarivalo svoju ugovornu slobodu i time preuzelo obvezu⁶ na dobrovoljnoj osnovi. Takve radnje ne mogu se, prema mojem mišljenju, smatrati obvezom u smislu članka 3. stavka 2. Direktive 2009/72.

35. Stoga Republika Litva nije mogla nametnuti obvezu pružanja javne usluge u smislu članka 3. stavka 2. Direktive 2009/72.

36. Zanimljivo je da je to izgleda također mišljenje suda koji je uputio zahtjev – iako taj sud navodi da se u točkama 7.1. i 8.1. Rezolucije br. 916 društvo Renerga smatra pružateljem javne usluge⁷, on sam smatra da, kao što je to pokazao u svojem odgovoru na zahtjev za pojašnjenje Suda, društvu Renerga nije nametnuta obveza javne usluge *na temelju članka 3. Direktive 2009/72*.

6 Prodavati, ali ne proizvoditi.

7 Bez navođenja, kao što je to ranije navedeno u ovom mišljenju, od čega bi se sastojala javna usluga.

37. Da bi slika bila potpuna, valja istaknuti da je za potrebe ovog zahtjeva za prethodnu odluku nevažno da je, kao što je to naveo sud koji je uputio zahtjev, društvo Renerga pravilno ispunjavalo svoje obveze prema ugovorima, što znači da je isporučivalo električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora energije u mreže tuženika, dok potonji nisu ispunili protuobvezu plaćanja pune nabavne cijene za električnu energiju društvu Renerga, uključujući naknadu za pružanje javne usluge.

38. Na nacionalnim je sudovima da utvrde u kojoj mjeri ugovorne strane nisu ispunile svoje obveze koje proizlaze iz tih ugovora i mogu li se, u tom kontekstu, pozvati na rezolucije br. 916 i 1157. Direktiva 2009/72, kako je objašnjeno, ovdje ne dolazi u obzir.

39. Svjestan sam da je Sud, kada se pitanja koja su postavili nacionalni sudovi odnose na tumačenje odredbe prava Unije, u načelu dužan donijeti odluku⁸. Međutim, predmet o kojem je riječ, prema mojem mišljenju, ne omogućava Sudu dati koristan odgovor na postavljena pitanja s obzirom na to da je očito da traženo tumačenje različitih odredbi Direktive 2009/72 nema nikakve veze sa stvarnim činjenicama ili predmetom spora u glavnom postupku⁹.

Zaključak

40. Sva navedena razmatranja navode me na zaključak da ovaj zahtjev za prethodnu odluku nije dopušten.

Meritum (na hipotetskoj osnovi)

41. Nastavit ću svoje ispitivanje za slučaj ako se Sud ne bude slagao s mojom dosadašnjom analizom i, stoga, ipak odluči odgovoriti na pitanja suda koji je uputio zahtjev.

Prvo pitanje

42. Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 36. točku (f) Direktive 2009/72 tumačiti na način da se njime zabranjuje regulatornom tijelu nedodjeljivanje poticaja, uključujući naknadu za obveze pružanja javne usluge, ili njihovo ograničavanje.

43. Članak 36. Direktive 2009/72 navodi opće ciljeve regulatornog tijela. Njime je propisano da, u izvršavanju regulatornih zadaća navedenih u ovoj direktivi, regulatorno tijelo poduzima sve razumne mjere za ostvarivanje niza ciljeva¹⁰, pri čemu je jedan od tih ciljeva osigurati da operatori sustava i korisnici sustava dobiju odgovarajuće poticaje, kako kratkoročno tako i dugoročno, radi povećanja učinkovitosti rada sustava i poticanja integracije tržišta (članak 36. točka (f)).

44. Ne vidim zbog čega je tumačenje te odredbe bitno za predmet spora u glavnom postupku.

45. Predmet tih postupaka nisu djelovanja regulatornog tijela¹¹. Štoviše, sud koji je uputio zahtjev ne objašnjava kako je privremena obustava naknade proizvođačima električne energije koja je proizvedena iz obnovljivih izvora povezana s poticajem čiji je cilj povećanje učinkovitost rada sustava.

⁸ Vidjeti presude od 17. srpnja 1997., Leur-Bloem (C-28/95, EU:C:1997:369, t. 25.) i od 2. ožujka 2017., Pérez Retamero (C-97/16, EU:C:2017:158, t. 21.).

⁹ Vidjeti usporedivu situaciju, presude od 7. srpnja 2011., Agafitei i dr. (C-310/10, EU:C:2011:467, t. 27.) i od 2. ožujka 2017., Pérez Retamero (C-97/16, EU:C:2017:158, t. 22.)

¹⁰ Sve to u okviru svojih dužnosti i ovlasti utvrđenih u članku 37. uz blisko savjetovanje s drugim relevantnim nacionalnim tijelima, uključujući tijela za tržišno natjecanje, prema potrebi, i ne dovodeći u pitanje njihove nadležnosti.

¹¹ Na temelju članka 35. stavka 1. Direktive 2009/72, država članica mora odrediti jedno nacionalno regulatorno tijelo. U zahtjevu za prethodnu odluku ne pojašnjava se koje je tijelo Republika Litva odredila kao takvo tijelo (to je Nacionalna komisija za nadzor cijena i energije – <https://ec.europa.eu/energy/en/national-regulatory-authorities>). Umjesto toga, u zahtjevu se na dva mjesta spominje litavska vlada.

46. Stoga predlažem da se na prvo pitanje odgovori na način da članak 36. točka (f) Direktive 2009/72 ne isključuje primjenu nacionalnih pravila kojima se predviđa mogućnost privremene obustave plaćanja proizvođačima energije naknade namijenjene promicanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije dok osobe povezane s proizvođačem ne plate naknadu za pružanje javne usluge za električnu energiju koju su stvarno potrošili.

Drugo pitanje

47. Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želi utvrditi isključuje li članak 3. stavci 2. i 6. Direktive 2009/72 nacionalno zakonodavstvo koje dopušta, zbog razloga koji nisu izravno povezani s djelatnosti proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora energije, ali koji se mogu pripisati djelatnostima osoba povezanih s proizvođačem, privremenu obustavu plaćanja naknade za pružanje javne usluge proizvođačima iako ispunjavaju sve ugovorne obveze prema društvima koja od njih kupuju električnu energiju. Nadalje, sud koji je uputio zahtjev traži pojašnjenje o tome jesu li načini plaćanja naknade, koji omogućuju privremenu obustavu plaćanja takve naknade, diskriminatorni, nejasni ili ograničavajući za tržišno natjecanje.

48. U skladu s člankom 3. stavkom 6. Direktive 2009/72 u slučajevima u kojima je predviđena financijska naknada, drugi oblici naknada i ekskluzivna prava koja država članica dodjeljuje za ispunjenje obveza predviđenih u stavcima 2. i 3. tog članka, to se čini na nediskriminacijski i transparentan način.

49. Izraz „u slučajevima u kojima” u toj odredbi upućuje na to da države članice nisu obvezne financijski kompenzirati poduzeća kojima su nametnute obveze pružanja javne usluge u skladu s člankom 3. stavkom 2. Direktive 2009/72.

50. Osim toga, valja podsjetiti da iz uvodne izjave 46. Direktive 2009/72 – koja navodi da su „zajednički minimalni standardi” određeni direktivom i da, među ostalim, uzimaju u obzir zaštitu okoliša – proizlazi da se direktivom ne usklađuju u potpunosti i iscrpno svi aspekti koji su njome obuhvaćeni.

51. Direktiva ni u jednoj točki ne sadržava detaljna pravila za primjenu mjera potpore za pružatelje javne usluge u državama članicama. Iz toga zaključujem da države članice raspoložu određenom marginom prosudbe sve dok poštuju opća načela, kao što su načela nediskriminacije i transparentnosti.

52. Naposljetku, Sud je također presudio, glede direktive koja je prethodila Direktivi 2009/72¹², da države članice imaju pravo odrediti područje primjene i organizaciju svojih usluga od općeg gospodarskog interesa. Osobito, mogu uzeti u obzir ciljeve svoje nacionalne politike¹³.

53. Stoga predlažem da se na drugo pitanje odgovori na način da članak 3. stavci 2. i 6. Direktive 2009/72 ne isključuju nacionalno zakonodavstvo koje dopušta, zbog razloga koji nisu izravno povezani s djelatnosti proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora energije, ali koji se mogu pripisati djelatnostima osoba povezanih s proizvođačem, privremenu obustavu plaćanja naknade za pružanje javne usluge proizvođačima iako ispunjavaju sve ugovorne obveze prema trgovačkim društvima koja od njih kupuju električnu energiju.

¹² Direktiva 2003/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (SL 2003., L 176, str. 37.)

¹³ Vidjeti presudu od 21. prosinca 2011., ENEL (C-242/10, EU:C:2011:861, t. 50.).

Treće pitanje

54. Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita je li, u skladu s člankom 3. stavkom 15. Direktive 2009/72, Republika Litva bila dužna obavijestiti Komisiju o uvođenju u nacionalno pravo mogućnosti privremene obustave plaćanja mjere potpore u korist pružatelja javne usluge.

55. Člankom 3. stavkom 15. Direktive 2009/72 državama članicama nameće se obveza obavješćivati Komisiju o svim mjerama koje su usvojile radi ispunjenja obveza univerzalne usluge i javne usluge, uključujući zaštitu okoliša, bez obzira na to zahtijevaju li takve mjere odstupanje od direktive. Također, one moraju svake dvije godine obavijestiti Komisiju o svim promjenama takvih mjera, bez obzira na to zahtijevaju li one odstupanje od direktive.

56. Ne mogu zamisliti kako bi izmjena i privremena obustava načina plaćanja mogle predstavljati mjeru *kojom se ispunjava* obveza pružanja javne usluge u smislu članka 3. stavka 15. Direktive 2009/72.

57. Stoga predlažem da se na treće pitanje odgovori na način da članak 3. stavak 15. Direktive 2009/72 ne zahtijeva od država članica da obavijeste Komisiju o uvođenju u nacionalno pravo mogućnosti privremene obustave plaćanja mjere potpore u korist pružatelja javne usluge.

Četvrto pitanje

58. Svojim četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti želi utvrditi povrjeđuje li država članica, time što je nacionalnim pravom propisala osnove i mehanizam ograničavanja naknade koju treba platiti pružateljima javnih usluga, ciljeve provedbe Direktive 2009/72 i opća načela prava Unije (pravna sigurnost, legitimna očekivanja, proporcionalnost, transparentnost i nediskriminacija).

59. Informacije koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev ne omogućuju mi procijeniti u kojoj se mjeri povređuju gorenavedena opća načela prava Unije.

60. Osim toga, relevantni elementi razmotreni su već u odjeljcima o dopuštenosti i drugom pitanju. Naime, ako se pretpostavi da je sadržaj predmeta o kojem je riječ obuhvaćen područjem primjene Direktive 2009/72, ne bi bilo potrebno pozvati se na načela primarnog prava koja je naveo sud koji je uputio zahtjev.

Zaključak

61. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem da Sud na pitanja koja je uputio Vilniaus miesto apylinkės teismas (Okružni sud u Vilnius, Litva) odgovori na sljedeći način:

Zahtjev za prethodnu odluku koji je 11. travnja 2017. uputio Vilniaus miesto apylinkės teismas (Okružni sud u Vilnius, Litva) nije dopušten.